

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

VIDURINIO UGDYMO MUSLMONŲ-SUNITŲ TIKYBOS BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ PROJEKTAS

Įgyvendinimo rekomendacijų projektą rengė

Muftijus Romas Jakubauskas

Turinys

1. musulmonų-sunitų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	2
2.1. Tarpdalykinės temos bendrosiose programose.....	2
2.2. Ilgalaikiai planai.....	3
3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	6
4. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	6
5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.....	6
5.1. III gimnazijos klasė.....	6
5.1. IV gimnazijos klasė.....	6

1. Musulmonų-sunitų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.

Metodinių rekomendacijų paskirtis – padėti musulmonų-sunitų tikybos mokytojui planuoti ir organizuoti ugdymo procesą pagal naujai sukurtą musulmonų-sunitų tikybos Bendrąją programą. Musulmonų-sunitų tikyba - [Mokykla 2030](http://www.mokykla2030.lt) (<http://www.mokykla2030.lt>).

- mokymo programa parengta orientuojantis į pažinimo, socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, kultūrinės, pilietiškumo, komunikavimo ir skaitmeninės kompetencijų ugdymą;
- aprašomas mokinių pasiekimų raidos procesas, kurio paskirtis – parodyti, kaip „auga“, sudėtingėja asmens gebėjimai aukštesniame konkurenciniame kontekste;
- suvienodintos tikybos pasiekimų sritys: Šventraščio pažinimas; Pranašo Sunna ir jo mokymo pažinimas; Bendruomenė ir malda; Asmens tobulėjimas ir visuomenė, Moralė arba žmogus ir pasaulis;
- aprašyta mokinių pasiekimų raida;
- mokymosi turinio gairės – tai pagalba mokytojui, kur bendrais bruožais aprašyta aktyvi mokinio ir mokytojo sąveika siekiant nurodytų mokymo(si) pasiekimų;
- turinio apimtyje akcentuojama idėja, klausimas, kultūrinis ir religinis aplinkos kontekstas;
- programa kreipiama į aktyvų ugdymo proceso organizavimą, kur matyti, kaip keičiasi mokinių pasiekimų lygis ir įvardinami pasiekimų lygių požymiai.

Mokant (-is) naujo turinio reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į individualius vaiko poreikius, gebėjimus ir galimybes; kilus mokymosi sunkumams, laiku suteikti reikiamą pagalbą. Naujo ugdymo turinio mokymas ir mokymasis turėtų remtis humanizmo ir konstruktyvizmo idėjomis, kurios pabrėžia, kad naują turinį reikėtų pritaikyti mokiniui, jo turimai patirčiai: sudominti, skatinti aktyviai veikti, spręsti problemas, dalintis savo žinojimu, sieti naujas žinias su jau turimomis, anksčiau įgytomis. Todėl svarbu, kad ugdymosi procese būtų užtikrinta įvairių mokymo priemonių, būdų ir metodų dermė, skirtingų mokymosi aplinkų įvairovė, nes natūraliai vaiko asmenybės raidai būtinos pradinėse klasėse įgytos pozityvios mokymosi patirtys.

Išskirtinė pradinio ugdymo ypatybė – jo integralumas, t. y. visybiškumas, sąryšingumas, darna. Pradinis ugdymas organizuojamas kaip vieninga sistema, kiek įmanoma neskaidant ugdymo sričių į atskiras, nesusietas dalis – mokomuosius dalykus.

Dar viena svarbi naujo turinio mokymo ypatybė – kontekstualumas. Nauja informacija pateikiama vaiko gyvenimo patirties kontekste, pažįstamose ir naujose gyvenimiškose situacijose; kuriami kuo artimesni realiam gyvenimui mokymosi kontekstai, kuriose atrandamos naujos, pritaikomos jau turimos žinios, sprendžiamos probleminės situacijos; mokomasi įvairioje – mokyklinėje ir nemokyklinėje – aplinkoje; ieškoma ugdymo turinio sąsajų su sociokultūriniu gyvenimo kontekstu; atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, mokyklos) ypatumus.

Religinis ugdymas yra nukreiptas į mokinių kompetencijų ugdymą atliepiančias klases, mokinio mąstymo, poreikių, interesų, mokymosi lygį.

2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

2.1. Tarpdalykinės temos musulmonų-sunitų bendrojoje programoje

Tarpdalykinė tema	Tarpdalykinių temų įgyvendinimo galimybės
-------------------	---

1. Gimtoji kalba	Musulmonų sunitų tikybos ir gimtosios kalbos integracija yra pastovi ir nuolatinė tiek pradinėse, tiek vyresnėse klasėse. Kiekviena pamoka yra kartu ir gimtosios kalbos ugdymas. Mokiniai klauso ar skaito tekstus, reiškia savo nuomonę, diskutuoja, mokosi maldų. Mokytojams rekomenduojama stebėti, kad mokiniai laikytųsi kalbos normų, kai jie pasakoja, interpretuoja, komunikuoja, rašo ir taiko kitas kalbos raiškos formas. Atskiras dėmesys skiriamas mokymosi turinyje numatytoms sąvokoms, jų supratimui, deramam pritaikymui konkrečiam mokymosi turinio kontekstui.
2. Kultūrų įvairovė, daugiakalbystė	III–IV gimnazijos klasėse. Analizuodami tarpreliginį dialogą, apibrėžia savo vietą žmonijos kontekste, suvokia broliškumo sąvoką kaip pagarbą kitiems tikėjimams, skirtingoms pažiūroms, kitoms kultūroms, kitos rasės žmonėms.
7.3. Intelektinė nuosavybė	Visose klasėse mokiniai mokosi užbaigus praktinius darbus, aptarti savo ir kitų darbų viešinimo, autorystės nurodymo klausimai
3. Asmenybės, idėjos	III –IV gimnazijos klasės. Mokiniai pasitelkdami iškiliausių islamo tautos žmonių mokymais analizuoja aukštos moralės pavyzdžius. Nagrinėja tokių iškilių žmonių, kaip Imamas Gazali, Rumi, Ibn Sina, Ibn Rušd ir kiti, įžymius veikalus
9.1. Pasaulis be skurdo ir bado	5 dalyje Žmogaus ir pasaulis mokiniai nagrinėja labdaros sąvoką ir principus islamo religijoje. Kokia buvo Labdara Lietuvos musulmonų bendruomenėje šešių amžių laikotarpiu D1.3. Mokiniai skatinami ieškoti būdų kaip prisidėti prie labdaros ir tuo pačių skurdo mažinimo savo aplinkoje ir pasaulyje.

2.2. Ilgalaikių planų pavyzdžiai

III gimnazijos klasė

EIL. NR.	MOKYMOŠI SRITIS	NUMATOMOS VALANDOS
1.	Ko mokysimės šiais metais? Supažindinimas su musulmonų – sunitų programa, III gimnazijos klasės mokymosi turiniu, pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo kriterijais.	1
2.	34.1. Šventraščio pažinimas: 34.1.1. Dievo apreištos taisyklės. Remdamiesi Šv. Korano Sprendimų posmais (Ajat al Ahkam) nagrinėja Dievo apreištas gyvenimo taisykles. Šiuos Šv. Korano posmus ir iš jų išvedamas taisykles analizuoja pagal jų taikymą islamo teisės mokyklose kasdieniam musulmonų gyvenimui. 34.1.2. Islamo teisės teiginiai ir praktikos. Mokydamiesi Šv. Korano suras atmintinai įsimena pagrindinius islamo teisės teiginius ir praktikas. Sudarinėja nesudėtingus sakinius ir bando panaudoti savo arabų kalbos žinias dialoge. Tobulina savo skaitymą pagal Tadžvydo taisykles remiantis Hafs an Asym skaitymo mokykla.	7

3.	<p>34.2. Pranašo Suna ir jo mokymo pažinimas:</p> <p>34.2.1. Atsakomybė. Analizuodami Pasaulio sutvėrimo, šio laikino gyvenimo svarbos ir Teismo dienos ajatus Šv. Korane, suvokia savo veiksmų gyvenime svarbą ir didžiulę atsakomybę, apsvarsto savo poelgius ruošiantis ateinančiam amžinajam gyvenimui.</p> <p>34.2.2. Kritinės situacijos. Besimokant apie paskutinių pranašo Mahometo gyvenimo metų sprendimus ir jo teisinį palikimą, analizuoja jo veiksmus atitinkamose kritinėse situacijose (karyboje, kuriant valstybę, kartu būnant ir dvasiniu lyderiu). Nagrinėja teisingųjų islamo kalifų (Abu Bakro ir Omaro) laikotarpį ir jų įnašą į islamo religijos įtvirtinimą.</p>	7
4.	<p>34.3. Bendruomenė ir malda:</p> <p>34.3.1. Musulmono socialinė veikla. Apibūdina socialinę kiekvieno musulmono veiklą ir jos svarbą bendruomenėje. Aiškina bendruomeniškumo ir broliškojo sąvokas, studijuoja šiuos principus, reikšmingus kiekvieno musulmono gyvenime. Musulmono gyvenimas visada surištas su mečete ir su bendruomenine veikla, kuri vienija ir riša bendruomenę.</p> <p>34.3.2. Kantrybė. Apibūdina ir komentuoja kantrybės sąvoką tikėjime. Paaiškina savo žodžiais ir pasitelkdamas pavyzdžius iš Šv. Korano – abi Pranašo Sunas apie kantrybę ir jos svarbą tikinčiojo gyvenime. Atmintinai moka suras Al Zalzala, Al Adijat, Al Karija, Al Takesur ir Al Asr.</p>	7
5.	<p>34.4. Asmens tobulėjimas ir visuomenė:</p> <p>34.4.1. Labdara. Nagrinėja labdarinumo sąvoką ir principus islamo religijoje. Sadaka ir Zakat svarba islame. Aukojimo principai islame. Pavyzdžiai iš Šv. Korano ajatų ir Pranašo Sunos apie labdarą ir jos svarbą visuomenei. Studijuoja pavyzdžius iš islamo tautų istorijos. Labdara Lietuvos musulmonų bendruomenėje šešių amžių laikotarpiu.</p> <p>34.4.2. Tarpreliginis dialogas, broliškumas. Analizuojant tarpreliginį dialogą, apibrėžia savo vietą žmonijos kontekste, suvokia broliškojo sąvoką kaip pagarbą kitiems tikėjimams, skirtingoms pažiūroms, kitoms kultūroms, kitos rasės žmonėms. Islamas visada moko taikos ir santarvės visuomenėje, iš kokių žmonių ji bebūtų sudaryta.</p>	7
6.	<p>34.5. Moralė arba žmogus ir pasaulis:</p> <p>34.5.1. Asmenybės ir jų mokymas. Analizuodamas aukštos moralės pavyzdžius pasitelkia iškiliausių islamo tautos žmonių mokymus. Nagrinėja tokių iškilių žmonių, kaip Imamas Gazali, Rumi, Ibn Sina, Ibn Rušd ir kiti, įžymius veikalus.</p>	5
7.	Ko išmokau per šiuos metus? Refleksija ir įsivertinimas	1
	Viso:	35

IV gimnazijos klasė

EIL. NR.	MOKYMOSI SRITIS	NUMATOMOS VALANDOS
1.	Ko mokysimės šiais metais?	1

	Supažindinimas su musulmonų – sunitų programa, IV gimnazijos klasės mokymosi turiniu, pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo kriterijais.	
2.	<p>35.1. Šventraščio pažinimas:</p> <p>35.1.1. Pagrindinių pranašų žinia žmonijai. Remdamiesi Šv. Korano Sprendimų posmais apie žmonijai siūstus pranašus-mokytojus studijuoja pagrindinių pranašų istorijas ir kaip jie skleidė žinią žmonijai. Nagrinėja istorijų panašumus ir skirtumus, lygina su kitų religijų mokymais.</p> <p>35.1.2. Islamo teisės teiginiai ir praktikos II. Besimokydami Šv. Korano suras atmintinai įsimena pagrindinius islamo teisės teiginius ir praktikas. Sudarinėja nesudėtingus sakinius ir bando panaudoti savo arabų kalbos žinias dialoge. Tobulina savo skaitymą pagal Tadžvydo taisykles remiantis Hafs an Asym skaitymo mokykla.</p>	7
3.	<p>35.2. Pranašo Suna ir jo mokymo pažinimas:</p> <p>35.2.1. Dievo vardai ir savybės. Analizuodamas Dievo nuostabiuosius vardus (Asme-u-llahi el husna) susipažįsta su nuostabiais Dievo atributais ir savybėmis. Taip supranta žmogaus sutvėrimo esmę ir prasmę šiame laikinajame gyvenime.</p> <p>35.2.2. Pranašo Mahometo teisinis palikimas. Besimokydami apie paskutinių pranašo Mahometo gyvenimo metų sprendimus ir jo teisinį palikimą, analizuoja jo veiksmus ir mokymus socialinėje sferoje, verslo vystymo, teisės sferoje, kartu būnant ir dvasiniu lyderiu. Nagrinėja teisingųjų islamo kalifų (Osmano ir Ali) laikotarpį ir jų įnašą į islamo religijos įtvirtinimą.</p>	7
4.	<p>35.3. Bendruomenė ir malda:</p> <p>35.3.1. Socialinė musulmono veikla. Apibūdina socialinę kiekvieno musulmono veiklą ir jos svarbą bendruomenėje. Aiškina labdaros rūšis (sadaka, hadija, zakiat), studijuoja šiuos principus kiekvieno musulmono gyvenime. Musulmono gyvenimas visada surištas su bendruomenine veikla, bendruomenės gerove užjaučiant ir gelbstint vieniems kitus bet kokioje situacijoje.</p> <p>35.3.2. Fikh mokslas. Nuodugniau studijuoja Fikh mokslą. Studijuoja El-Faraid skyrių pagal Al-Hanafi islamo teisės mokyklą. Atmintinai moka suras Al Bajina, Al Kadr, Al Alak, Al Tin ir Al Šarh.</p>	7
5.	<p>35.4. Asmens tobulėjimas ir visuomenė:</p> <p>35.4.1. Svarbiausi gyvenimo įvykiai: gimimas, santuoka ir mirtis. Nagrinėja tris svarbiausius įvykius žmogaus gyvenime (gimimas, santuoka ir mirtis) ir su šiais įvykiais susijusias praktikas ir tradicijas islamo religijoje. Studijuoja Šv. Korano ajetų ir Pranašo sunnos pavyzdžius apie šiuos svarbius gyvenimo įvykius. Studijuoja pavyzdžius iš islamo tautų istorijos. Kokios praktikos, susijusios su šiais svarbiais įvykiais, vyrauja Lietuvos musulmonų bendruomenėje iki šių laikų.</p>	7

	35.4.2. Tarpreliginis dialogas. Pagarba. Analizuoja tarpreliginį dialogą ir reiškia pagarbą kitiems tikėjimams. Lankosi kitų religijų šventyklose, pasikviečia skirtingų religijų dvasininkus papasakoti apie jų tikėjimą. Susipažįsta ir nagrinėja kitų konfesijų tikėjimą su tų religijų išpažinėjais.	
6.	35.5. Morale arba žmogus ir pasaulis: 35.5.1. Keturi teisingieji islamo kalifai. Pasitelkdami iškiliausių islamo tautos žmonių mokymus analizuoja aukštos moralės pavyzdžius. Nagrinėja ir arčiau susipažįsta su keturių teisingųjų islamo kalifų (Abu Bakr, Omar, Osman ir Ali) gyvenimais. Islamo kalifai geriausiai perdavė pranašo Mahometo mokymus apie aukštąją moralę.	5
7.	Ko išmokau per šiuos metus? Refleksija ir įsivertinimas	1
	Viso:	35

3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.

Skaitmeninė medžiaga

Bus pildoma

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	Islamas	Informacija apie Islamo religiją, pagrindines šventes, totorių bendruomenes Lietuvoje	http://www.islamas.lt/index.php

4. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

1. TA'LEEMUL HAQUE - ISLAMO PAGRINDAI; *Shabbir Ahmed E. Desai*

<http://www.islamas.lt/view.php?id=125>

2. Pasninkas Islame, Eibadu Rahman;

<http://www.islamas.lt/view.php?id=231>

5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Medžiaga rengiama

5.1. III gimnazijos klasė

5.1. IV gimnazijos klasė